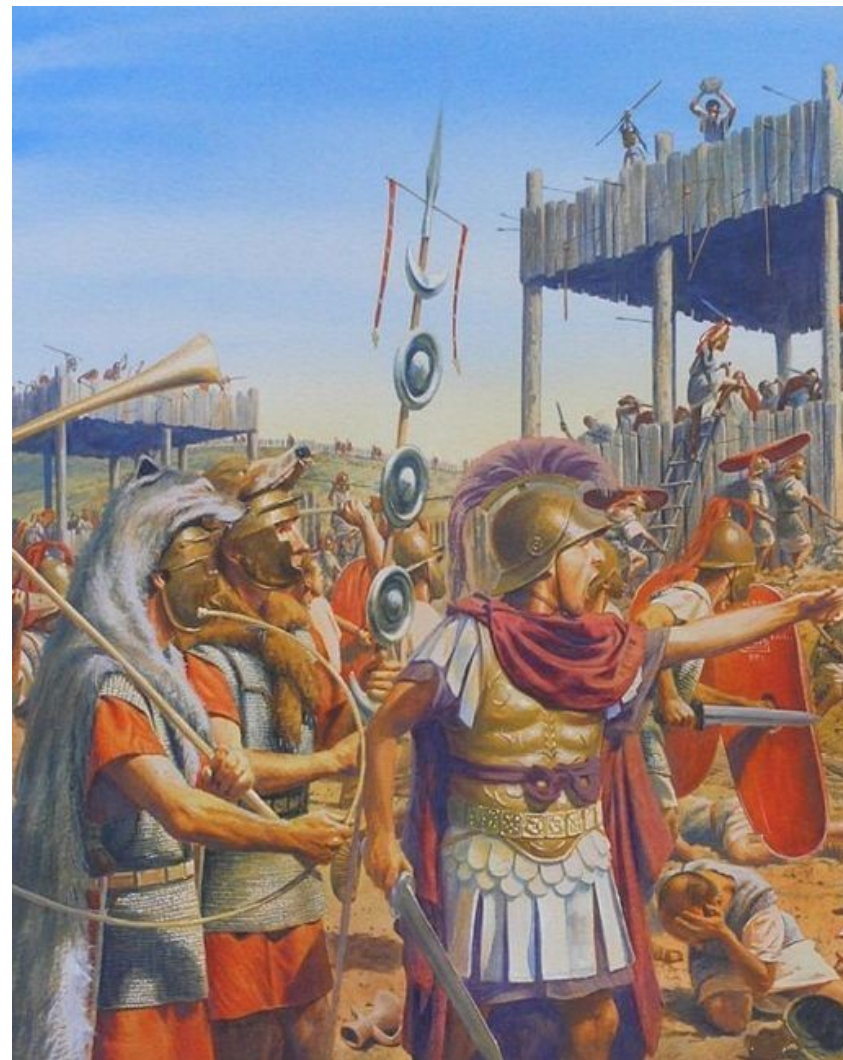

Vojenství 6 – Organizace římské armády období principátu. Část 2. (27 př. n. l. – 193 n. l.) Legie

Mgr. Tomáš Antoš.

Vznik profesionálního vojska

- Po Actiu 31. př. n. l. snížil Octavianus (Augustus) počet legií z 60 na 28 (Hlavně Caesarovy a Marca Antonia). Veteráni dostávali přiděly půdy) – počet vojska vyrovnán auxiliárními oddíly.
- Pouze císař směl postavit nové legie (*legio iusta*)
- Každý rok se slavil svátek založení legie – *Dies aquilae*. Jednou ročně se patrně také obnovovalo Sacramentum.

Názvy a označování legií

- Číslo
- Název (podle božstev, císařů atd)
- Přídomek

Legions of the Principate

<i>Legion</i>	<i>Formed</i>	<i>Destroyed/disbanded</i>	<i>Notes</i>
I Germanica	Late Republic	dis. AD 70	Disbanded after Civilis' revolt
I Adiatrix pia fidelis	Nero		Originally formed from men drafted from the fleet
I Italica	Nero		Raised in Italy. All the original recruits are supposed to have been 1.8 m (6 ft) tall
I Macriana	Nero	dis. AD 69–70	Short-lived, civil war legion
I Flavia Minervia pia fidelis	Domitian		Titles awarded for loyalty to Domitian
I Parthica	Severus		Raised for his Parthian expedition
II Augusta	Late Republic/ Augustus		Probably originally called Gallica
II Adiatrix pia fidelis	Nero		Originally formed from men drafted from the fleet
II Italica	M. Aurelius		Probably formed in AD 165
II Parthica	Severus		Raised for his Parthian expedition
II Traiana fortis	Trajan		'Strong', probably awarded for service in Dacia
III Augusta pia fidelis	Late Republic/ Augustus		
III Cyrenaica	Late Republic		
III Gallica	Caesar		
III Italica concors	M. Aurelius		'United', probably formed in AD 165
III Parthica	Severus		Raised for his Parthian expedition
III Macedonia	Caesar	dis. AD 70	Disbanded for defection to Civilis
III Flavia felix	Vespasian		'Lucky', formed from the legions disbanded in AD 70
III Scythica	M. Antony?		
V Alaudae	Caesar	dstr. under Domitian?	The 'Larks', originally raised in Transalpine Gaul
V Macedonia	Late Republic		
VI Ferrata fidelis constans	Caesar		The 'Ironsides', faithful and constant
VI Victrix	Late Republic		'Victorious'
VII Claudia pia fidelis	Caesar		Given titles for remaining loyal to Claudius in AD 42
VII Gemina	Galba		'Twin' – probably reformed from two legions c. AD 70
VIII Augusta	Late Republic		
IX (or VIII) Hispana	Late Republic	dstr. under Hadrian?	Possibly destroyed during the Bar Kochba rebellion in Judaea
X Fretensis	Late Republic		Fretensis was the strait between Italy and Sicily
X Gemina	Caesar		'Twin', formed from amalgamation of two units
XI Claudia pia fidelis	Late Republic		Given titles for remaining loyal to Claudius in AD 42
XII Fulminata	Caesar		The 'lightening-thrower'
XIII Gemina pia fidelis	Late Republic		'Twin', formed from amalgamation of two units
XIV Gemina Martia Victrix	Late Republic		Another 'twin'. Other titles awarded for suppressing Boudicca's revolt in AD 60–61
XV Apollinaris	Augustus		Augustus claimed a special relationship with the god Apollo
XV Primigenia	Caligula	dis. AD 70	Disbanded for defection to Civilis
XVI Gallica	Augustan	dis. AD 70	Disbanded for defection to Civilis
XVI Flavia Firma	Vespasian		Reformed as new unit from XVI Gallica
XVII	Augustus	dstr. AD 9	Destroyed in Germany
XVIII (or XIII)	Augustus	dstr. AD 9	Destroyed in Germany
XIX	Augustus	dstr. AD 9	Destroyed in Germany
XX Valeria Victrix	Augustus		Probably awarded titles for suppressing the Boudiccan revolt in AD 60–61
XXI Rapax	Augustus	dstr. under Domitian?	'Grasping', i.e. greedy for victory
XXII Deiotariana	Augustus	dstr. under Hadrian?	Formed from the army of the Galatian King Deiotarus
XXII Primigenia pia fidelis	Caligula		
XXX Ulpia Victrix	Trajan		Raised for the Dacian Wars, during which it won the title 'victorious'

Organizace legie

- Kolem 5000 mužů, podstav
- Calones – otroci, mohli i bojovat, ale nebyli vojáci! Otroek nesměl být vojákem. Cca 1000 na legii.
- 10 kohort, 60 centurií, 120 jezdců (počítají se navíc?).
- Centurie 80 mužů podle Pseudohygina.
- Do 1. poloviny 1. století i *vexillum veteranorum* z vojáků sloužících déle než 16 let.
- Zdvojená první kohorta? Jen u některých legií a patrně až za Flaviovců.

Velitel

- Legát (*legatus legionis*) – ze senátorského stavu. (Např. budoucí císař Titus Flavius Vespasianus velel *legio II Augusta* během dobývání Británie).
- Obvykle už měl za sebou úřad prétora. Mohl mít i civilní pravomoci a povinnosti v provincii.
- Prefekt (*praefectus legionis*) – z jezdeckého stavu. Pouze legie umístěné v Egyptě.

Vyšší důstojníci

- 6 tribunů – 1 – ze senátorského stavu *tribunus laticlavius* a 5 z jezdeckého stavu (*tribunus angusticlavius*)
- *Praefectus castrorum* – Někdy i jeden pro více legií. Od císaře Domitiana vždy jeden pro legii. Obvykle to byl bývalý *primus pilus*, někdy i tribun.

Centurioni/decurioni?

- Vzájemná hierarchie – *hastatus prior, posterior, princeps prior, posterior, pilus prior posterior*. Dále *primi ordines – pilus primus*.
- Kdo velel kohortě?
- Obvykle povýšení vojáci (nebo praetoriáni), ale mohli pocházet i z jezdeckého stavu.
- *Medici ordinarii* byli zřejmě rovni centurionům.
- Brali úplatky od vojáků, někteří byli výjimečně krutí.
- Velmi vysoké ztráty v bitvách (byli vepředu, soustředil se na ně nepřítel).
- Kdo velel jízdě? Decurio? Centurion? Některý z tribunů? (moc malý oddíl). Oddíl měl svého vexillaria a optiona.

Poddůstojníci (*principales*)

- *Signifer, optio, tesserarius*
- *cornicen/bucinator* – hudebníci.
- *cornicularius, benefaciarius, librarius*.
(pomocník vyšších důstojníků).
- Od 4. století *Decanus*, velitel *contubernia* (družstvo po 8 mužích). Neznámo, jestli mělo *contubernium* velitele i dřív. Z některých nápisů se zdá, že *contubernium* mělo nějakého předáka, ale nebyla to taktická jednotka, která by sama plnila úkoly a on měl asi spíš administrativní a pořádkovou funkci.

Vojáci

- Vždy římský občané – rekruti (*tirones*) obvykle od 17 do 20, ale i mladší a starší.
- Pocházeli z venkova (Vegetius) ale i z měst (Tacitus).
- Ideálně dobrovolníci, ale zcela běžně se ještě dělali i odvody (*dilectus*) typicky v době velkých válek.
- Stále více se jednalo o muže z provincií, především u legií ve východní části říše. Občanství až při nástupu?
- Rekruti – čtyřměsíční tvrdý výcvik, cvičné pochody, boje, formace
- Délka služby – Augustus – 16 let a pak 4 u veteránů. Od poloviny 1. století už 25 let. Někdy i více. (propuštělo se jednou za dva roky.) Po propuštění už spíše peníze než přiděl půdy (kvůli odporu civilního obyvatelstva). Obnos činil víc jak desetinásobek běžného platu (900/12000 sesterciů).

Výzbroj a výstroj vojáků období císařství.

- Nové typy mečů
- (Typ Mainz, Fullham, Pompejský typ).
- *Pharazonium* – luxusní meče s rukojetí ve tvaru zvířecí hlavy
- *Spatha* – delší meč určený primárně jezdcům.

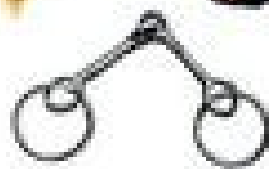
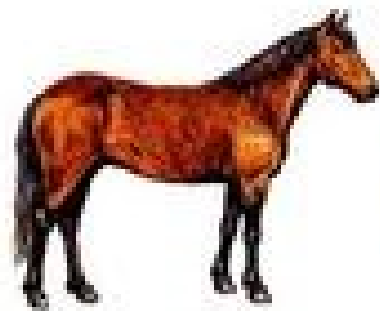

Kopí, oštěpy a luky

- Kopí (*Hasta*)
- Dlouhé jezdecké kopí (*contos*)
- Oštěpy (*tella, lancea?, pillum*)
- Luky a šípy (*arcus, sagitta, missile*) – Většinou kompozitní luky. Více typů šípů (průrazné, se zpětnými háčky aj.)

Přilby

- Na počátku císařství ještě starší republikánské typy (Montefortino aj.)
- S počátkem císařství nové typy (Coolus, gallické a italické přilby).
- Jezdecké varianty měly obvykle redukován chránič krku. Někdy byla jezdecká přilba doplněna maskou.

Zbroje

- *Lorica hamata* (kroužková) *squamata* (šupinová)
- Nový typ – *Lorica segmentata* – plátová broj (více typů) užívaná cca od roku 9 n. l. až do počátku 4. století n. l. Nikdy se však nepoužívala v takovém množství jako ostatní typy.
- Okrajově: *Lorica musculata* (kovový svalový pancíř) Iněné a kožené zbroje (U nepravidelných jednotek, zejména ve východních provinciích)
- Pod zbrojemi se patrně (alespoň v některých případech) užívala lehčí Iněná podzbroj (*lorica linea/subarmalis*)
- *Manica* – plátový chránič ruky (zejména v dáckých válkách).
- Chrániče holení - *ocreae*

Štíty

- Oválné a následně především obdélníkové *scutum*.
- Oválný lehčí štít (*clipeus*).
- Existují domněnky, že *scutum* bylo vyhrazeno pro vojáky legií a *clipeus* pro příslušníky auxiliárních jednotek. Neexistuje o tom však přesvědčivý důkaz.
- V menší míře se užívaly také štíty šestihrané, kulaté a další.

